

8
SINIF

TÜRKÇE

ANLATIM BOZUKLUKLARI

**Mesut
BAYAR**

 [bizturkceogretmeniyiz](https://www.instagram.com/bizturkceogretmeniyiz)

**Duygu
AKKAYA SALMAN**

 [duyguluturkce](https://www.instagram.com/duyguluturkce)

ANLATIM BOZUKLUKLARI

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu, Öge Eksikliği

Kazanımlar

Metindeki anlatım bozukluklarını belirler. Dil bilgisi yönünden anlatım bozuklukları üzerinde durulur.

ÖZNE-YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

BİLGİ

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu

Türkçede özne ile yüklem arasında tekillik-çoğulluk, kişi ve olumluluk-olumsuzluk bakımından uyum vardır. Bu uyum bozulduğunda anlatım bozukluğu olur.

a. Tekillik - Çoğulluk Uyumu

İnsan isimleri çoğul durumda özne olduğunda yüklem tekil ya da çoğul olabilir.

- **Çocuklar** saklambaç **oynuyor**. (Doğru)
- **Çocuklar** saklambaç **oynuyorlar**. (Doğru)

İnsan dışındaki varlıklar çoğul durumda özne olduğunda yüklem tekil olmak zorundadır.

- **Kuzular** otlakta **meleşiyorlar**. (Yanlış)
- **Kuzular** otlakta **meleşiyor**. (Doğru)

Öznede belgisiz zamir ya da belgisiz sıfat varsa yüklem tekil olur.

- **Hepsi** evde beni **bekliyorlar**. (Yanlış)
- **Hepsi** evde beni **bekliyor**. (Doğru)

b. Kişi Uyumu

1. tekil kişi (ben) ile kurulan özne gruplarında yüklem 1. çoğul kişiye (biz) göre çekimlenir.

- **Ben** ve **annem** onu **ziyaret ettim**. (Yanlış)
- **Ben** ve **annem** onu **ziyaret ettik**. (Doğru)

2. tekil kişi (sen) ile kurulan özne gruplarında yüklem 2. çoğul kişiye (siz) göre çekimlenir.

- **Sen** ve **Sinan** beni danışmada **bekle**. (Yanlış)
- **Sen** ve **Sinan** beni danışmada **bekleyin**. (Doğru)

c. Olumluluk-Olumsuzluk Uyumu

“Hiç kimse, hiçbiri” sözcükleri özne olduğunda yüklem olumsuz; “hepsi, herkes” özne olduğunda olumlu olmalıdır.

- Doğum gününde **herkes** ona hediye **almamış**. (Yanlış)
- Doğum gününde **herkes** ona hediye **almış**. (Doğru)
- Doğum gününde **kimse** ona hediye **almamış**. (Doğru)

ETKİNLİK • 1

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirip hangi çıkışa ulaşılacağını bulunuz.

“Akşam yemeğini kardeşim ve ben hazırladım.” cümlesinde anlatım bozukluğu vardır.

D

Y

“Sen ve Begüm bugün çok sessizsin.” cümlesinde anlatım bozukluğu yoktur.

“Ben ve ailem davete katılacağız.” cümlesinde anlatım bozukluğu vardır.

D

Y

D

Y

1

2

3

4

ALİŞTİRMA • 1

Aşağıdaki cümlelerden anlatım bozukluğu olanları işaretleyiniz.

- Sel felaketinde birçok insan evlerini terk ettiler.
- Komşularım beni hastanede ziyaret ettiler.
- Kitaplar insan ruhunun ilacıdır.
- Kediler bahçeye bıraktığım kaptan su içiyor.
- Çocukların birçoğu şiiri ezberlememişler.

ÖGE EKSİKLİĞİ

BİLGİ

Birden fazla yüklem bulunduğu cümlelerde bazı ögelerin bulunmaması anlatım bozukluğuna neden olur.

Özne Eksikliği

“Arabanın farları değiştirildi ve teslim edildi.” cümlesinde değiştirilen “arabanın farları”dır. Teslim edilen ise arabanın farları değil, “araba”dır. İkinci cümleye özne gereklidir.

- **Arabanın farları** değiştirildi ve **araba** teslim edildi. (Doğru)

Nesne Eksikliği

“Size teşekkür ediyorum ve kutluyorum.” cümlesinde “size teşekkür etmek” ifadesi doğrudur. Ama “size kutlamak” ifadesi yanlıştır. İkinci cümleye nesne gereklidir.

- **Size** teşekkür ediyorum ve **sizi** kutluyorum. (Doğru)

Tümleç Eksikliği

“Güneş insanı mutlu eder, neşe verir.” cümlesinde “insanı mutlu etmek” ifadesi doğrudur. Ama “insanı neşe vermek” ifadesi yanlıştır. İkinci cümleye yer tamlayıcısı gereklidir.

- Güneş **insanı** mutlu eder, **insana** neşe verir. (Doğru)
- Çocuklara yardım eder, ilgilenirdi. (Yanlış)
- **Çocuklara** yardım eder, **onlarla** ilgilenirdi. (Doğru)

Yüklem Eksikliği

“Babam işe, ben ise okula gittim.” cümlesinde “ben gittim” ifadesi doğrudur. Ama “babam gittim” ifadesi yanlıştır. Birinci cümleye yüklem gereklidir.

- Babam işe **gitti**, ben ise okula **gittim**. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 2

Aşağıdaki cümlelerden anlatım bozukluğu olanları işaretleyiniz.

- Onu telefonla aramış çünkü söyleyecekleri varmış.
- Kitaptaki hatalar düzeltilecek ve kitap tekrar basılacak.
- İzmir’e yerleşmiş, bir türlü oradan kopamamıştı.
- Ona gözü gibi bakıyor, her şeyden sakınıyordu.
- Gömleğin düğmeleri dikildi ve ütülendi.

ETKİNLİK • 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle tamamlayınız.

- “Sürekli tabletle meşgul oluyor, bir türlü elinden bırakmıyordu.” cümlesinde eksikliğinden dolayı anlatım bozukluğu vardır.
- “Anneannem çiçeklerini her gün sular, gözü gibi bakardı.” cümlesinde eksikliğinden dolayı anlatım bozukluğu vardır.
- “Kaza yapan araçlar caddeden kaldırıldı, trafiğe açıldı.” cümlesine virgülden sonra sözcüğü getirildiğinde anlatım bozukluğu giderilmiş olur.
- “Düğünde genç kızlar halay, delikanlılar türkü söylüyordu.” cümlesinde “halay” sözcüğünden sonra sözcüğü getirildiğinde anlatım bozukluğu giderilmiş olur.

ETKİNLİK • 3

Aşağıdaki cümlelerden anlatım bozukluğu olanlar için “Var”ı, olmayanlar için “Yok”u işaretleyiniz.

Cümleler	Var	Yok
1. Ne sen beni unut ne de ben seni unutayım.		
2. Gözlerim uzağı çok net görmüyorlar.		
3. Günlerdir ne eve gitmişsin ne de aramışsın.		
4. Kimse ona yardım etmemiş, kendi köşesine çekilmişti.		
5. Evin önünden taksiye bindim, on dakika sonra indim.		
6. Köyümü çok seviyorum fakat her zaman gide miyorum.		
7. Ben ve sıra arkadaşım okul çıkışında sinemaya gideceğiz.		

Özne-Yüklem Uyumsuzluğu, Öge Eksikliği

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) İnsanlar binlerce yıldır ağır malzemeleri taşımak için suyu kullanıyor.
- B) Hatırlarsanız dün, Hasan ve ben sizinle görüşmüştüm.
- C) Gülce ablamı çağırayım, o da bir baksın isterseniz.
- D) Yıllar sonra lise arkadaşlarımla bir araya geldik.

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bu koltukta gazete okur, televizyon izler hatta gün içinde uyuduğu da olur.
- B) Evden çocuk sesleri taşıyor, sanki kızıl kıyamet kopuyordu.
- C) Harput Kalesi, kim bilir kaç insanı korumuş, barınak olmuş.
- D) Lisedeyken edebiyat dergilerine abone olur, elimden bırakmazdım.

3. Asitli içeceklerin zararlarını çocuklara anlatmalı, asitli içeceklerden uzak tutmalıyız.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisiyle giderilebilir?

- A) virgülden sonra "çocukları" sözcüğü getirilerek
- B) ikinci cümleye özne getirilerek
- C) "içeceklerden" sözcüğünün yerine "içecekleri" sözcüğü getirilerek
- D) "çocuklara" sözcüğünün yerine "çocukları" sözcüğü getirilerek

4.

I.

Dedesini çok sever, tatil günlerinde köye gidip yardımcı olurdu.

II.

Ben ve bazı arkadaşlarım eski okulumuzu birlikte ziyaret ettik.

III.

Evdeki herkes bir işin ucundan tutmuştu, boş durmuyordu.

IV.

Kursa katılanlar sahneye davet edildi ve diplomaları verildi.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

5. Genç şair her hafta beni arar, yazdığı şiirleri okurdu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne eksikliği
- B) Özne-yüklem uyumsuzluğu
- C) Tümleç eksikliği
- D) Nesne eksikliği

6. (I) Bombus arıları, kışın soğuk havalarda kış uykusuna yatar. (II) Uyandıktan sonra karınlarını doyurup biraz enerji toplar ve yuva kurma arayışına girer. (III) Dilleri, diğer pek çok arı türüne göre daha uzundur. (IV) Bu nedenle kısa dilli arıların nektar toplayamadığı çiçeklerden daha verimli biçimde yararlanabilir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

7. Hiç kimse yaşlı bilgenin sözlerini anlayamamış, birbirine bakmıştı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
- B) Tamlama yanlışlığı
- C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- D) Özne-yüklem uyumsuzluğu

8. Bir insanın okuma alışkanlığı yoksa hiçbir zaman gelişmez.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) “yoksa” sözcüğünden sonra “o insan” sözü getirilerek
- B) “insanın” sözcüğünün yerine “kişinin” sözcüğü kullanılarak
- C) “Bir” sözcüğü cümleden çıkarılarak
- D) “hiçbir zaman” sözcüğünün yerine “her zaman” sözü kullanılarak

9. Kar başlayınca herkes dışarı çıktı, içeride kalmadı.

Aşağıdakilerden hangisinde bu cümledekiyle aynı türden bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Ailem her zaman beni destekliyor ve güveniyor.
- B) Tüm problemlerini ona anlatır, akıl alırdı.
- C) Yazın apartmanda kimse kalmamıştı, tatile gitmişti.
- D) Limonatayı çok, ayranı ise hiç sevmem.

10. “Köfteden az, börekten ise hiç yemedi.” cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
- B) Yüklem eksikliği
- C) Özne eksikliği
- D) Tümleç eksikliği

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bulunan öge eksikliği ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Kompozisyonu bir çırpıda okudu ve pek çok yazım yanlış buldu. (**Yer tamlayıcısı**)
- B) Köyümü çok seviyorum, her yaz gidiyorum. (**Nesne**)
- C) Çizmenin tabanı delindi ve giyilmez oldu. (**Özne**)
- D) Kahvaltıda simit ve çay içtik. (**Yüklem**)

12. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Öğrencilerine zaman ayırıyor, sınava en güzel şekilde hazırlıyordu.
- B) Van Gölü'ndeki adaya onlar feribotla, biz de sandalla gittik.
- C) Pazara gidince sen karpuz, ben domates ve salatalık alayım.
- D) Köydekilerin hiçbiri yeni gelen öğretmenle ilgilenmedi, ona yardımcı olmadı.

TAMLAMA YANLIŞLIĞI

BİLGİ

Tamlama Yanlışlığı

- Adlarla sıfatlar aynı tamlanana bağlandığında ortaya çıkar. Bu durumda tamlanan, tamlayanlardan birine uymaz.
- “Tüm özel ve devlet okulları tatil edildi.” cümlesinde “devlet okulları” doğru bir tamlamadır ama “özel okulları” tamlaması yanlıştır.
- Tüm özel **okullar** ve devlet okulları tatil edildi. (Doğru)
- Bir cümlede tamlayanın verilmemesi anlatımı bozar.
- “Hem **benim** hem de **onun morali** bozuldu.” cümlesinde “onun morali” doğru bir tamlamadır. “Benim morali” ise yanlış bir tamlamadır.
- Hem **benim moralim** hem de **onun morali** bozuldu. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 3

Aşağıdaki cümlelerde tamlama yanlışlığı olanlar için “Var”ı, olmayanlar için “Yok”u işaretleyiniz.

	Cümleler	Var	Yok
1.	Tarihî ve macera filmlerini daha çok seviyordu.		
2.	Birçok arkadaşım sınavdan düşük not aldı.		
3.	Olay yerine birçok askerî ve polis aracı geldi.		
4.	Kültürel etkinlikler ve sanat etkinlikleri çocukları rahatlatıyor.		
5.	Öykünün bir olay yazısı olduğunu biliyorsunuz.		
6.	Benim de senin de odanı annem sabahleyin havalandırdı.		
7.	Ülkenin ekonomik ve sağlık problemleri hakkında konuştuk.		

BİLGİ

Ek Yanlışlığı

Cümlede eklerin yanlış, gereksiz ya da eksik kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur.

- Balık **tutmasını** bilmiyor. (Yanlış)
- Balık **tutmayı** bilmiyor. (Doğru)
- Kütüphanesinde birçok **kitapları** var. (Yanlış)
- Kütüphanesinde birçok **kitabı** var. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 4

Aşağıdaki cümlelerde ek yanlışlığı olan kelimelerin altını çiziniz.

1. Senin en beğendiğim yanın, kitap okuduğundur.
2. Bu mahalledeki oturan herkes Şakir’i tanır.
3. Bizim terasta Boğaz çok güzel görünür.
4. Öğrencilerin sorunlarına ilgilenmek gerekir.

ETKİNLİK • 4

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirip hangi çıkışa ulaşılacağını bulunuz.

“Hurda arabalar, trafiğe çıkışı yasaklanmalıdır.” cümlesinde ek eksikliği söz konusudur.

D

Y

“Öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılacağı amaçlanıyor.” cümlesinde anlatım bozukluğu yoktur.

“Dört sene bu şehirde çalışmaktayım.” cümlesinde anlatım bozukluğu vardır.

D

Y

1

2

D

Y

3

4

BİLGİ

Çatı Uyuşmazlığı

Bir cümlede fiil veya fiilimsilerin çatı yönünden uyuşmaması anlatım bozukluğuna neden olur. Bu tür bozukluklar, fiilimsilerin / fiillerin etken veya edilgen yapılmalarıyla düzeltilir.

- Bu konu iyice **çalışmadan** anlaşmaz. (Yanlış)
- Bu konu iyice **çalışılmadan** anlaşmaz. (Doğru)
- Doğruca **gidilirse** köyün meydanına çıkarsınız. (Yanlış)
- Doğruca **giderseniz** köyün meydanına çıkarsınız. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 5

Aşağıdaki cümlelerden çatı uyuşmazlığı olanları işaretleyiniz.

- Giriş belgeleri hazırlanıp öğrencilere gönderilecek.
- Kahveler içilip esas konuya geçti.
- Düzenli çalışarak bu sınavı kazandı.
- Pencereler açılıp ev güzelce havalandırıldı.
- Bu kitaptaki bazı cümleler altı çizilerek okumalıdır.
- Dağın zirvesine çıktıkça sıcaklığın düştüğü hissedilir.
- Bilgisayar onarılıp geri gönderildi.

BİLGİ

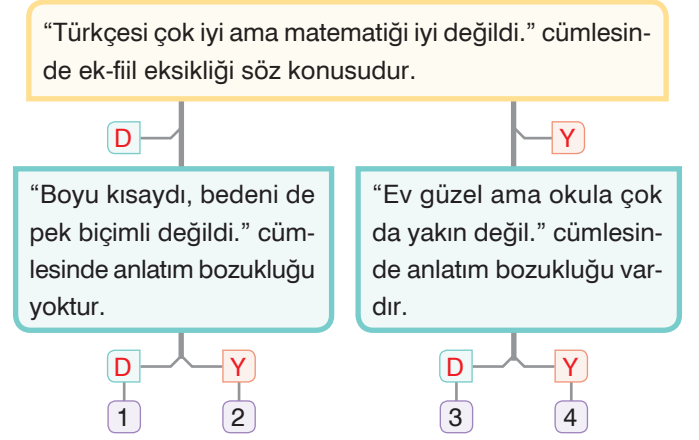
Ek-Fiil Eksikliği

Sıralı isim cümlelerinde ek-fiilin ortak kullanılması anlatım bozukluğu oluşturabilir.

- Çorba çok **lezzetli** fakat sıcak **değildi**. (Yanlış)
- Çorba çok **lezzetliydi** fakat sıcak **değildi**. (Doğru)
- Akıllı bir **insan** fakat pek çalışkan **değildi**. (Yanlış)
- Akıllı bir **insandı** fakat pek çalışkan **değildi**. (Doğru)

ETKİNLİK • 5

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirip hangi çıkışa ulaşılabileceğini bulunuz.

ETKİNLİK • 6

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

- “Sorunlar konuşarak halledilir.” cümlesinde anlatım bozukluğu kaynaklanmaktadır.
- “Bu evin kirasına ne senin ne de benim maaşım yeter.” cümlesinde yanlışlığı söz konusudur.
- “Birçok seneler geçti dönen yok seferinden.” mısrasında söz konusudur.
- “Romanlar ayrılıp raflara yerleştirdi.” cümlesinde kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır.
- “Yıllarca Rize’de yaşadım ama havasına alışamadım.” cümlesinde “ama” dan sonra sözcüğü getirilmelidir.

Tamlama Yanlılığı, Ek Yanlılığı, Çatı Uyuşmazlığı, Ek-Fiil Eksikliği

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Çocuklarıyla bazen çok, bazense hiç ilgilenmiyor.
- B) Evde kimse hasta olduğuma inanmıyor, benim rol yaptığımı düşünüyor.
- C) Sosyal medyada paylaştığı fotoğrafa bayıldım çünkü çok güzel çekilmiş.
- D) Duyduğuma göre köydeki tüm arazileri baban satın alıyormuş.

2. Kışlık giysileri temizlenip elbise dolabına kaldır.

Aşağıdakilerden hangisinde bu cümledekiyle aynı nedenden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sizi kutlamak, hediye vermek istiyor.
- B) Büyükbabam torunlarını sever, oyuncaklar alırdı.
- C) Şu yoldan gidilirse aradığınız yere ulaşırsınız.
- D) Kalemelerim kalemlliğime sığmaz oldular.

3.

Çocuklar Saz Çalmasını Öğreniyor

Birçok kişinin hayali olan saz çalmak için Hacıbektaş Halk Eğitim Müdürlüğü ve Belediye düğmeye bastı. Çocukların katılabileceği saz kursları başladı.

Bu haber yazısındaki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisiyle düzeltilebilir?

- A) "çalmasını" sözcüğünün yerine "çalmayı" sözcüğü getirilerek
- B) "başladı" sözcüğünün yerine "başlandı" sözcüğü getirilerek
- C) "kişinin" sözcüğündeki "-nin" eki atılarak
- D) "öğreniyor" sözcüğüne "-lar" şahıs eki getirilerek

4. Cumhuriyetimizin 100. yıl dönümü ilçemizde coşkuyla kutlamaya başlandı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ek yanlılığı
- B) Ek-fiil eksikliği
- C) Çatı uyuşmazlığı
- D) Tamlama yanlılığı

5. Eline kalem alan herkes eğitim konusunda bir şeyler yazması doğru değil.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisiyle düzeltilebilir?

- A) "şeyler" sözcüğündeki çoğul eki atılarak
- B) "herkes" sözcüğüne "-in" eki getirilerek
- C) "değil" sözcüğüne "-dir" eki getirilerek
- D) "yazması" sözcüğünün yerine "yazabilmesi" sözcüğü getirilerek

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sivrisinekler içeri girmesin diye kapı ve pencerelere sineklik taktırmış.
- B) Köyümüzün en yaşlı insanı Şahin amca asık suratlı ve biraz da dik kafalıydı.
- C) İnsanlar, menfaatleri için doğayı yağmalayıp yok ediyorlar.
- D) Köydeki her aile Çanak kale ve Kurtuluş Savaşı'nda pek çok yakınlarını kaybetmişti.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Son olaylardan hem duygusal hem de ekonomik olarak etkilendik.
- B) Otelin yemekleri çok lezzetli ama odaları pek de temiz değildi.
- C) Yetkililer gerekli her türlü ilave tedbirlerin alınacağını söyledi.
- D) Eserde bazı mesajlar vererek okuyucu düşündürüyor.

8. Yeni aldığım ütü pahalı fakat kaliteli değildi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çatı uyumsuzluğu
- B) Ek-fiil eksikliği
- C) Tamlama yanlışlığı
- D) Öge eksikliği

9. Edison, ampülü bulmak için yüzlerce denemeler yapmış.

Bu cümleyle ilgili,

- I. Çatı uyumsuzluğu vardır.
- II. Öge eksikliği söz konusudur.
- III. Gereksiz ek kullanılmıştır.
- IV. Tamlayan eki eksikliği vardır.

yargılarından hangisi doğrudur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

10.

I.

Basın toplantısı yapılarak başkanlığa aday olduğunu duyurdu.

II.

Ben sabahları süt, kardeşim ise portakal suyu içer.

III.

Biz bu etkinlikteki amacımız çocukların birbirini tanımalarını sağlamak.

IV.

Onu sabahtan beri arıyorum ama bir türlü ulaşamıyorum.

Numaralanmış cümlelerden hangisinde çatı uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

11. Saçları darmadağınık, üstü başı da düzgün değildi.

Aşağıdakilerden hangisinde, bu cümledekiyle aynı türden bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Artvin, insanı şaşkına çeviren birçok güzelliklere sahip bir ilimizdir.
- B) Bahçedeki yabancı otları yolunarak bir köşede biriktirin.
- C) Mutluluk tanımı kişiden kişiye değişmektedir.
- D) Köyün yamacındaki tarlamız küçük, pek de verimli değildi.

12. Hastaların kan tahlillerini yaparak hepsini evlerine gönderildi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi yapılarak giderilir?

- A) cümleye "doktor" sözcüğüyle başlanarak
- B) "yaparak" sözcüğünün yerine "yapılarak" yazılarak
- C) "gönderildi" sözcüğünün yerine "gönderdi" getirilerek
- D) "hepsini" sözcüğündeki "-ni" eki çıkarılarak

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

BİLGİ

Gereksiz Sözcük Kullanılması

Eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- **Varlıklı, zengin** bir ailenin çocuğuymuş. (Yanlış)
- **Varlıklı** bir ailenin çocuğuymuş. (Doğru)

Bir sözcüğün taşıdığı anlamı, başka sözcük veya ek karşılıyorsa anlatım bozukluğu oluşur.

- Onunla **ilk tanıştığımız** günü unutmayacağım. (Yanlış)
- Onunla **tanıştığımız** günü unutmayacağım. (Doğru)
- Onunla yıllarca **karşılıklı** mektuplaştık. (Yanlış)
- Onunla yıllarca mektuplaştık. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 6

Aşağıdaki cümlelerde verilen boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

1 “Yatmadan önce dişlerini fırçalamayı unutma.” cümlesinden sözcüğü çıkarıldığında cümlenin anlamı bozulmaz.

2 “Mecburen iş yerine gitmek zorunda kaldım.” cümlesinde sözcüğünün anlamı “zorunda kalmak” ifadesinde vardır.

3 “Hava sıcaklığı sıfırın altında eksi sekiz dereceymiş.” cümlesinden sözlerinden biri çıkarılmalıdır.

4 “Yarım saat geçmesine rağmen siparişler henüz, hâlâ gelmedi.” cümlesinde aynı anlamı karşılamaktadır.

5 “Birilerini eleştirip tenkit etmek çok kolaydır.” cümlesinden sözcüğü çıkarıldığında cümlenin anlamıda bir daralma söz konusu olmaz.

BİLGİ

Anlamca Çelişen Sözcüklerin Bir Arada Kullanılması

Birbiriyle çelişen anlamlara sahip sözcüklerin aynı cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur.

- **Eminim** ödevlerini tamamlamış **olmalı**. (Yanlış)

Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

Bir sözcük, cümlede anlamına uygun kullanılmadığında anlatım bozukluğu oluşur.

- Bu fırtınada geminin batma **şansı** çok fazla. (Yanlış)
- Bu fırtınada geminin batma **ihtimali** çok fazla. (Doğru)
- Penaltıyı atamaması takımının elenmesini **sağladı**. (Yanlış)
- Penaltıyı atamaması takımının elenmesine **neden oldu**. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 7

A. Aşağıdaki cümlelerde anlamca çelişen ifadelerin altını çiziniz.

1. Aşağı yukarı tam üç ay önce onunla görüşmüştük.
2. Bu haber mutlaka onun kulağına gitmiş olmalı.
3. Kesinlikle bir iki saat sonra yağmur yağabilir.
4. Herhâlde yeni takımının Beşiktaş olacağına eminim.
5. Adım gibi biliyorum ki bu saatte gelen belki de odur.

B. Aşağıdaki cümlelerde yanlış anlamda kullanılan sözcüklerin altını çiziniz.

1. Tanımadığı bir ortama girdiği için çekimser davranıyor.
2. Programda iki takım arasındaki ayrıcalıklara değindik.
3. Çadırlar birbirine yaklaşık olduğu için yangın hızla yayıldı.
4. Sınav 2 Haziran 2024 yılında yapılacak.
5. Ece'nin sağlık durumunun iyileşmesi hepimizi sevindirdi.

BİLGİ

Sözcüğün Yanlış Yerde kullanılması

Bir sözcüğün ya da söz öbeğinin cümlede yanlış yerde kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- **İzinsiz** kazı alanına girilmez. (Yanlış)
- Kazı alanına **izinsiz** girilmez. (Doğru)

Deyimlerin Yanlış Anlamda Kullanılması

Deyimler, anlamına uygun olmayan cümlelerde kullanılırsa anlatım bozukluğuna neden olur.

- Sevinçten **etekleri tutuşmuştu**. (Yanlış)
- Sevinçten **etekleri zil çalıyordu**. (Doğru)

Deyimler kalıplaşmış ifadeler olduğundan deyimleri oluşturan sözcüklerin yerine başka sözcükler getirilemez.

- Başarısız olunca **pabucu çatıya atılmış**. (Yanlış)
- Başarısız olunca **pabucu dama atılmış**. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 8

A. Aşağıdaki cümlelerde yanlış yerde kullanılan ifadelerin altını çiziniz.

1. Yeni sınıfa girmiştik ki Müdür Bey beni çağırırdı.
2. Belediyenin kursları ücretsiz üniversite sınavına hazırlıyor.
3. Çok güneşte kaldığından kendini iyi hissetmiyormuş.
4. THY'ye ait 158 yolcunun bulunduğu uçak inişe geçti.
5. Fazla cep telefonuyla oyun oynamak gözleri bozuyor.

B. Aşağıdaki cümlelerde yanlış anlamda kullanılan deyimlerin altını çiziniz.

1. O kadar hastaydı ki yüzünden kan damlıyordu.
2. Takımın yenilmesine çok üzölmüş, içi içine sığmamıştı.
3. Güzel konuşan, ağzına geleni söyleyen biriydi.
4. Etrafta kimse yoktu, âdetâ iğne atsan yere düşmezdi.
5. Güzel haberi alınca yüreği titredi.

BİLGİ

Anlam Belirsizliği

Bazen cümlede şahıs zamirinin kullanılmaması anlam belirsizliğine yol açabilir.

- Gömleğini çok beğendim. (Senin mi, onun mu?)
- **Onun** gömleğini çok beğendim. (Doğru)
- **Senin** gömleğini çok beğendim. (Doğru)

Cümlede karşılaştırmanın yanlış yapılması anlam belirsizliğine neden olur.

- “Futbolu senden çok seviyorum.” cümlesi iki şekilde anlaşılabilir:

→ Benim futbol sevgim senin futbol sevginden fazla.

→ Ben seni değil de futbolu daha çok seviyorum.

Cümlede virgülün kullanılmaması da anlam belirsizliğinin nedenlerinden biridir.

- Hasta kadının ne dediğini anlamadı. (Yanlış)
- Hasta, kadının ne dediğini anlamadı. (Doğru)

ALİŞTİRMA • 9

Kutularda verilen bilgileri doğru/yanlış olarak değerlendirip hangi çıkışa ulaşılacağını bulunuz.

“Ne düşündüğünü bize aktardı.” cümlesinde anlam belirsizliği vardır.

D

Y

“Genç, adamın yardımına koştu.” cümlesinde virgül kaldırılırsa anlam değişir.

“Odasını toplayıp annesine yardım etti.” cümlesinde anlatım bozukluğu yoktur.

D

Y

1

2

D

Y

3

4

Anlama Dayalı Anlatım Bozuklukları

1. Bir cümlede, anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur. Örneğin "Aşağı yukarı tam on yıldır bu mahallede oturuyor." cümlesinde "aşağı yukarı" sözü yaklaşıklık, "tam" sözcüğü ise kesinlik ifade etmektedir.

Bu açıklamaya göre,

- I. Muhakkak bu konuda bilgi sahibidir belki de.
II. Sabahleyin ilk evden çıkan genellikle babamdır.
III. Ağabeyim hemen hemen bütün misketlerini bana verdi.

cümlelerinden hangilerinde anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) I ve III
D) II ve III

2. Bir sözcüğün cümlede, anlamına uygun olmayacak şekilde kullanımı anlatım bozukluğuna yol açar. Örneğin "Hava sıcaklıkları iyice alçaldı." cümlesinde "alçal-" fiili, anlamına uygun kullanılmamıştır. Bu sözcüğün yerine "düş-" fiili kullanılmalıdır.

Buna göre,

(I) İnsanı bilim yolculuğuna çıkmak için harekete geçiren en büyük güç belki de meraktır. (II) Bazen kendimizi bazen çevremizi merak eder ve sorular sorarız. (III) Bu sorulara yanıt bulmak için çeşitli amaçlar deneriz. (IV) Elbette bunların başında kitap okumak gelir.

metnindeki cümlelerin hangisinde sözü edilen türde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu yoktur?**

- A) Çocuklar bayram harçlığını azımsadılar.
B) Belediye toplu ulaşım fiyatlarına zam yaptı.
C) Küçük kızın büyüyen saçlarını makasla kesti.
D) Bahçeye ekilen fidanları her gün suluyordu.

4. Anlatım bozukluğuna yol açan bazı durumlar şunlardır:

- Aynı anlama gelen sözcük veya söz gruplarının aynı cümle içinde kullanılması
- Anlamca çelişen sözcük veya sözlerin bir arada kullanılması
- Sözcüklerin cümle içinde yanlış yerde kullanılması

Aşağıdaki cümlelerden hangisi bu açıklamalardan herhangi birini örneklemez?

- A) Garson az kalsın neredeyse elindeki çay bardaklarını düşürecekti.
B) Kardan dolayı yolda kalanlara yardım ettik, onlar için elimizden geleni ardımıza koymadık.
C) Kümesin kapısını sanırım yüzde yüz küçük kardeşim açık bırakmıştır.
D) Pek çok Karadeniz Bölgesi'nde endemik bitki vardır.

5. Şelalenin sesi kuşların sesine karışıyor, şelale mutlaka yakınlarda olmalı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) "Sesi" sözcüğünün yerine "çağlıtısı" sözcüğü getirilmeli.
 B) "Yakınlarda olmalı" sözü yerine "yakınlardadır" sözü getirilmeli.
 C) "Şelale" sözcüğü cümleden atılmalı.
 D) "Mutlaka" sözcüğünün yerine "kesinlikle" sözcüğü getirilmeli.
6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, kişi zamirinin kullanılmaması anlamda belirsizliğe yol açmıştır?
- A) Bu kadar arkadaş canlısı biri olduğumu bilmiyordum.
 B) Öğleden sonraki toplantıya herkesin katılması gerekiyor.
 C) Beni bahçede beklemelerini söyledim.
 D) Yazarın son romanını çok beğenmiş.

7. İki kardeşten boyu en kısa olan Zehra'ydı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
 B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
 C) Anlamca çelişkili ifadelerin birlikte kullanılması
 D) Gereksiz sözcük kullanılması

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim yanlışlığından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Tutarsız konuşan, bir dediği bir dediğini tutmayan biridir o.
 B) Benim kardeşim maymun iştahlıdır, annem ona her hafta bir oyuncak alır.
 C) Bire bin katarak yaşadıklarını olduğu gibi anlattı.
 D) İyi bir iş bulmuş artık kendi ayaklarının üstünde duruyor.

9. Bir sözcüğün kendi anlamının dışında başka bir sözcüğün yerine kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar. Türk Dil Kurumu, bu durumun önüne geçmek için bazı sözcüklerin anlamını şu şekilde vermiştir:

Etkin: Hareket hâlinde olan; faal, aktif

Etken: Etki eden şey

Kaplamak: Çepeçevre sarmak; kuşatmak, örtmek

Kapsamak: İçine almak, sınırları içine almak

Özgü: Birine, bir şeye ait olan; has, mahsus

Özel: Yalnız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin olan

Tahrip: Yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozmak

Tahriş: Vücutta oluşan kızarıklık, kaşıntı, soyulma veya yanma hissi

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Anadolu'nun Türk yurdu hâline gelmesinde pek çok etken vardır.
 B) Çam ormanları dağın yamacını kaplamıştı.
 C) Hamsili pilav Kardeniz'e özgü bir yemektir.
 D) Sarsıntı sonrası binaların %82'si tahriş oldu.

Anlatım Bozuklukları

1. Arkadaşları olarak onu destekliyor ve her zaman güveniyoruz.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne-yüklem uyumsuzluğu
B) Yer tamlayıcısı eksikliği
C) Nesne eksikliği
D) Özne eksikliği

2. Çok saygılı bir çocuk ama bir o kadar da çalışkan.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yanlış sözcük kullanılması
B) Çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
C) Ek-fiil kullanılmaması
D) Özne-yüklem uyumsuzluğu

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Çatı tamirinden anlayan usta sayısı giderek azalıyor, bulunmaz oluyor.
B) Herkes sokak ortasındaki kavgayı seyrediyor, müdahale etmiyordu.
C) Babaannemin durumu günden güne düzeliyor, artık pencereye kadar yürüyebiliyor.
D) Ormanlık alanda kaybolan üç yürüyüşçü, ekiplerin titiz çabaları sayesinde bulundu.

4. Türkçe yazılısından en yüksek puanı sen ve ben almışım.

Bu cümle ile ilgili,

- I. Özne-yüklem arasında kişi yönünden uyumsuzluk söz konusudur.
II. Öge eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır.
III. İsim tamlamasında tamlayan eki eksiktir.
IV. Çatı uyumsuzluğu söz konusudur.

yargılarından hangisi doğrudur?

- A) I B) II C) III D) IV

- 5.

I. "İçimdeki Melodi" adlı bir kitap okudum ve herkese tavsiye ettim.

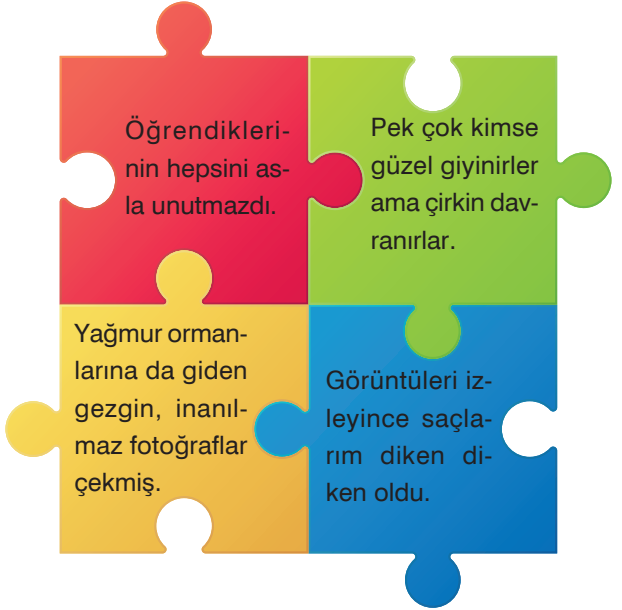

Renkli istop üç veya daha çok oyuncuyla açık havada oynanır. II.

III. Herkes, kütüphanede sessiz olunması gerektiğini biliyor ama kurala uymuyordu.

Bedensel engelli kardeşlerimize elimizden geldiğince yardımcı olmalıyız. IV.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve IV D) III ve IV

6. Dolaylı tümleş eksikliği
 Özne-yüklem uyumsuzluğu
 Yüklem eksikliği
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yukarıdaki anlatım bozukluklarından herhangi birine yer verilmemiştir?**
- A) Aslı ve o, bu akşam uçağa bineceksiniz.
 B) Ben her sabah bir poğaça ve yanında bir bardak süt içerim.
 C) Gönderdiğim mesajı eminim okumuş olmalısınız.
 D) Kalabalık alışveriş merkezlerinden hoşlanmıyor ancak yine de geliyordu.
7. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu yapılmamıştır?**
- A) Sen de ondan aşağı kaldığın yok zaten!
 B) Kelebekler bahar geldiğinde her yerde uçuşuyorlar.
 C) Böyle bir davranışı ne bugün ne de yarın onaylarım.
 D) Sporcusunu motive etmeye çalışıyor, güzel sözler söylüyordu.
8. **Aşağıdaki cümlelerden hangisindeki anlatım bozukluğunun nedeni ayrıca içinde yanlış verilmiştir?**
- A) Fabrika atıkları çevreye zarar veriyor, kirletiyor. (Nesne eksikliği)
 B) Öğrenciler okul bahçesinde buluşup geziye gidildi. (Çatı uyumsuzluğu)
 C) Bu yoksul insanların dertlerini saymakla bitmez. (Gereksiz ek kullanımı)
 D) Hiçbiri yazılıdan düşük puan almamış, övgüyü hak etmişlerdi. (Yüklem eksikliği)
9. (I) Dededen kalma ahşap evi çok sever, gözümüz gibi bakardık. (II) Daha sonra babam maalesef o evi yıktırdı. (III) Yıkılan o küçük evin yerine beton yığını üç katlı kocaman bir ev yaptırdı. (IV) Keşke o eski ahşap ev yıkılmadan hep kalsaydı!
- Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu yapılmıştır?**
- A) I B) II C) III D) IV
10.
- Bu panoda renklendirilmiş bölümlerden hangisindeki cümlede anlatım bozukluğu yoktur?**
- A) B)
 C) D)

Anlatım Bozuklukları

1. I. Yazının konusu köy hayatı ve zorluklarıydı.
II. Kuşlar bütün gün bu ağacın dallarında konup ötüşüyorlar.
III. Çocuklardan çok şey bekliyoruz fakat dinlemiyoruz.
IV. Biz onlara iki günde bir yemek bırakırdık.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. "Kitap okumayı çok sever, hiç mi hiç bıkmazdı." cümlesinin anlatım bozukluğu giderilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kitap okumayı çok severdi, hiç mi hiç bıkmazdı.
B) Kitap okumayı çok sever, hiç bıkmazdı.
C) Kitap okumayı çok sever, okumaktan hiç mi hiç bıkmazdı.
D) Kitap okumayı her zaman çok sever, hiç mi hiç bıkmazdı.

3. Manti çok suda pişmiş.
 İşe alınmasına sen neden olmuşsun.
 Bu duruma elbette babası da kızmış olmalı.

Aşağıdakilerden hangisi, bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerinden biri değildir?

- A) Sözcüğün gereksiz kullanılması
B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
C) Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
D) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

4.

Yukarıdaki haber başlığında aşağıdaki anlatım bozukluklarından hangisi söz konusudur?

- A) Özne-yüklem uyumsuzluğu
B) Gereksiz sözcük kullanımı
C) Tamlama yanlışlığı
D) Ek yanlışlığı

5.

	Cümle	Anlatım Bozukluğu
I.	Ona çok dil döktüm ama ikna edemedim.	Nesne eksikliği
II.	Hiç kimse karamsar değildi, aksine çok iyimserdi.	Yüklem eksikliği
III.	Ben ve babam daha önce buraya gelmiştim.	Özne-yüklem uyumsuzluğu
IV.	Artık bundan böyle bir daha buralara uğramaz.	Gereksiz sözcük kullanımı

Bu tabloda numaralanmış cümlelerden hangisinde yer alan anlatım bozukluğunun nedeni yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

6. Babam çok denizde kaldığı için iyice bronzlaşmış.
Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne-yüklem uyumsuzluğu
- B) Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
- C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- D) Bir sözcüğün yerine yanlış anlam verecek şekilde başka bir sözcük kullanılması

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğunun nedeni araç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Bize yol gösterdi ayrıca tehlikelerden korudu. (Nesne eksikliği)
- B) Tatilde ne kitap ne de ders çalıştım. (Yüklem eksikliği)
- C) Emekli olalı hemen hemen tam on yıl oluyor. (Çelişkili ifadelerin birlikte kullanılması)
- D) Bu gece köpekler nedense sabaha kadar havladılar. (Çatı uyumsuzluğu)

8. Konferans salonunda birçok sinemaya meraklı genç ünlü yönetmeni dinliyordu.

Aşağıdakilerden hangisinde, bu cümledekiyle aynı türden bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Seneler geliştikçe insanın derdi de artıyor.
- B) Lodoslu günlerde dedemin müthiş başı ağırırdı.
- C) Onun iyiliklerini hep sineye çektik.
- D) Ailesi bütün olasılıklarını kullanarak onu okutmaya karar vermişti.

9. I. Yasa önerisi komisyonda 20'ye karşı 12 oyla reddedilmiş.
II. Kitapları ve dergileri karıştırmalı, onlardan yararlanmalısın.
III. Bugün ben mutfağı temizledim, annem de salonu temizledi.

IV. Bizi en çok sevindiren onun sınavı kazandıdır.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) III ve IV

10.

GÜVENLİ
İNTERNET
KULLANIMI

SİBER
ZORBALIK

Çocuğunuzun geleceğine nasıl etki sağlayabilirsiniz?

Bu görseldeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yanlış sözcük kullanımı
- B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- C) Ek yanlışlığı
- D) Özne-yüklem uyumsuzluğu

Yazılıya Hazırlık Testi

S O R U · 1

- İskeleeye geldiğimizde o işine, ben evime gittim.
- Ben ve kardeşim buraya daha önce çok gelmişti.
- Evde biraz yemek yiyip erkenden yatıldı.
- Ne zaman ailemden uzak kalsam hemen özlüyorum.

Numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerini boşluklara yazınız.

- cümle:
- cümle:
- cümle:
- cümle:

S O R U · 2

Bilim kurgu, adı üstünde bir kurmacadır. Bir tür düşünce deneyi bile diyebiliriz. Durum böyle olunca gerçekleşenler kadar gerçekleşmesi olanaksız gibi görünen pek çok fikir de barındırabilir. Örneğin ünlü bilim kurgu yazarı H.G. Wells 2100'li yıllarda insanların aşırı kalabalık kentlerde yaşayacağını, bu kentlerin de hava durumunu kontrol eden kocaman duvarlarla çevrili olacağını düşünmüş. Gerçekleşir mi bilinmez ancak bilim kurgunun belli bir zorluğu olduğu da kesin. Geleceğe yönelik yaptığımız tahminler, temellerini içinde bulunduğumuz koşullardan alır.

Bu metindeki bazı sözcüklerin anlamı aşağıdaki tabloda verilmiştir. Bu sözcükleri metinden bularak anlamlarının karşısına yazınız.

Anlam	Sözcük
Bir yerde oturmak, kalmak
Akıl etmek, ne olabileceğini önceden kestirmek
Deme ihtimali veya imkânı bulunmak

S O R U · 3

Galiba çocukken maceralarını en çok duyduğumuz çobanlardı. Çobanların küçümsenip eğitimsiz, bir baltaya sap olmayan kişiler olduğuna ilişkin algı henüz ortada yoktu. Ailenin çobanı büyük saygı görürdü. Çobanlık çok önemliydi, değerliydi. Çobanlar, el üstünde tutulurdu. Çünkü en değerli yiyecek olarak et, süt, yoğurt, peynir, ayran çobanın emeği sayesinde elde edilirdi. Ayrıca köylünün eline çobanın yetiştirdiği koyun, keçi, sığırlar satıldığında para geçerdi.

Bu metinde geçen “bir baltaya sap olmak” ve “el üstünde tutulmak” deyimlerinin metne kattığı anlamı aşağıya yazınız.

Bir baltaya sap olmak:

El üstünde tutulmak:

S O R U · 4

- Çocuk gülüşleri... İlk gülüşler, tatlı, gevrek
- Duvarlarda resimler, saksıda açan çiçek
- Pencerenin içine kuşlar gelmişken renk renk
- Gülmek... Sabah, güneşe; akşam, damdaki aya

Bu dörtlükte numaralanmış mısralarda yer alan fiilimsileri bulup ilgili boşluklara türünü belirterek yazınız.

- mısra:
- mısra:
- mısra:
- mısra:

S O R U · 5

- I. Doğada yapılabilecek en güzel etkinliklerden biridir su kuşlarının fotoğrafını çekmek.
- II. Nedense teknoloji sözcüğünü sıklıkla elektronik aletlerle ilişkilendiririz.
- III. Meyve ve sebzelerin olgunlaştıktan sonra bozulmadan saklanabileceği süre kısıtlıdır.
- IV. Tavuklu pilav satardı evinin yan tarafındaki küçük dükânda.

Numaralanmış cümleleri yüklemnin türüne ve yüklemnin yerine göre inceleyip özelliklerini tablodaki boşluklara yazınız.

	Yüklemnin Türüne Göre	Yüklemnin Yerine Göre
I.
II.
III.
IV.

S O R U · 6

- I. Annem ve ablam komşuların dedikodularını fazla önemsemezdi.
- II. Boğaz'ı bir tül gibi kaplayan sis öğleden sonra dağılmıştı.
- III. Mahir, çayından sesli bir yudum aldıktan sonra konuşmaya devam etti.

Numaralanmış cümlelerin öge sıralamasını aşağıya yazınız.

- I.
- II.
- III.

S O R U · 7

Havuzda düşen köpeği itfaiye kurtardı.

Bu cümledeki fiilin nesnesine göre çatısını gerekçesizle yazınız.

.....

.....

S O R U · 8

Yaşamak ne güzel şey
Anlayarak bir usta, bir kitap gibi
Bir sevda şarkısı gibi
Bir çocuk gibi şaşarak yaşamak

Yaşamak birer birer ve hep beraber
İpekli bir kumaş dokur gibi
Hep bir ağızdan sevinçli sevinçli
Bir destan okur gibi

Aşağıdaki soruları bu şiire göre cevaplayınız.

1. Şiirin teması nedir?
.....
2. Şiirde hangi söz sanatına yer verilmiştir?
.....
3. Şiirin ikinci dördlüğünde neyin önemine vurgu yapılmıştır?
.....

CEVAP ANAHTARI

9. KONU

ANLATIM BOZUKLUKLARI

ALİŞTİRMALAR

- 1) ✓ 3) ✓ 5) ✓ 2) 1) ✓ 4) ✓ 5) ✓
- 1) V 2) Y 3) V 4) Y 5) Y 6) V 7) Y
- 1) okuduğundur 2) mahalledeki 3) terasta 4) sorunlarına
- 2) ✓ 3) ✓ 5) ✓ 6) ✓
- 1) önce 2) mecburen 3) eksi ya da sıfırın altında 4) henüz ve hâlâ sözcükleri 5) eleştirip
- A. 1) Aşağı yukarı tam 2) mutlaka - olmalı 3) Kesinlikle - yağabilir 4) Herhâlde - eminim 5) Adım gibi biliyorum - belki
B. 1) çekimser 2) ayrıcalıklara 3) yaklaşık 4) yılında 5) iyileşmesi
- A. 1) Yeni 2) ücretsiz 3) Çok 4) THY'ye ait 5) Fazla
B. 1) yüzünden kan damlıyordu. 2) içi içine sığmamıştı 3) ağzına geleni söyleyen 4) iğne atsan yere düşmezdi 5) yüreği titredi
1. çıkış

ETKİNLİKLER

2. çıkış
1. nesne 2. yer tamlayıcısı 3. cadde 4. çekiyor
1. Y 2. V 3. V 4. V 5. V 6. V 7. Y
2. çıkış 5. 1. çıkış
1. çatı uyumsuzluğundan 2. tamlama 3. ek fazlalığı 4. çatı uyumsuzluğundan 5. Rize'nin

KAVRAMA TESTİ

- Test - 1 1-B 2-D 3-A 4-B 5-C 6-C 7-D 8-A 9-C 10-B 11-B 12-D
Test - 2 1-D 2-C 3-A 4-C 5-B 6-D 7-A 8-B 9-C 10-A 11-D 12-C
Test - 3 1-C 2-C 3-A 4-B 5-B 6-A 7-D 8-C 9-D

KONU BİTİRME TESTİ

- Test - 1 1-B 2-A 3-D 4-A 5-C 6-C 7-C 8-D 9-A 10-B
Test - 2 1-D 2-C 3-A 4-A 5-B 6-C 7-D 8-B 9-C 10-A

CEVAP ANAHTARI

ORTAK YAZILI TESTLERİ

- Test - 3 Soru - 1: 1. cümle: Yüklem eksikliği
2. cümle: Özne-yüklem uyumsuzluğu
3. cümle: Çatı uyumsuzluğu
4. cümle: Nesne eksikliği

Soru - 2:

Anlam	Sözcük
Bir yerde oturmak, kalmak	Yaşamak
Akıl etmek, ne olabileceğini önceden kestirmek	Düşünmek
Deme ihtimali veya imkânı bulunmak	Diyeabilmek

- Soru - 3: Bir baltaya sap olmak: Belli bir iş sahibi olamamak
El üstünde tutulmak: Bir kimseye çok saygı ve sevgi göstermek

- Soru - 4: 1. mısra: Gülüş (İsim-fiil)
2. mısra: Açı (Sıfat-fiil)
3. mısra: Gelmişken (Zarf-fiil)
4. mısra: Gülmek (İsim-fiil)

Soru - 5:

	Yüklem Türüne Göre	Yüklem Yerine Göre
I.	İsim	Devrik
II.	Fiil	Kurallı
III.	İsim	Kurallı
IV.	Fiil	Devrik

- Soru - 6: I. D. Özne / Belirtili nesne / Zarf tamlayıcısı / Yüklem
II. Özne / Zarf tamlayıcısı / Yüklem
III. Özne / Zarf tamlayıcısı / Yer tamlayıcısı / Yüklem

- Soru - 7: Geçişli bir fiildir çünkü nesne alır.

- Soru - 8: 1. Yaşama sevinci 2. Benzetme 3. Birlik ve beraberliğin

Kaynakların tamamı için bu esere ulaşabilirsiniz.

Mesut
BAYAR
Duygu
AKKAYA SALMAN

